

Posudek bakalářské práce

Představivost prostorových útvarů v mateřské škole

Zuzana Hořanová

Učitelství pro MŠ

Rozvoj prostorové představivosti a získávání prvních poznatků o tělesech v předškolním věku vytváří podmínky nejen pro další rozvoj znalostí a dovedností po zahájení školní docházky, ale především umožňuje dítěti lépe se orientovat v okolním světě. Autorka dokázala dobře propojit výsledky experimentu provedeného v době pedagogické praxe s poznatky získanými v průběhu vysokoškolského studia a se zpracováním problematiky v odborné literatuře. Vyváženým využitím všech těchto zdrojů vznikla práce, která může být přínosem pro každodenní práci s dětmi předškolního věku i zdrojem informací pro předškolní pedagogiku jako vědní disciplínu.

Bakalářská práce je vyváženě rozdělena na tři části – teoretickou, metodologickou a experimentální. V teoretické části se autorka nejprve zabývá vnímáním a představami předškolního dítěte obecně. Vychází z Piagetova pojetí, ale uvádí i názory kritiků tohoto pojetí. S ohledem na zaměření práce navazují kapitoly o vnímání prostoru a jeho vývoji od narození až do dospělosti. Oceňuji snahu autorky zařadit do práce i matematicky zaměřenou kapitolu, ve které se pokouší definovat tělesa, která jsou dále užívána v experimentu, a popsat jejich vlastnosti. Použití literatury spíše popularizačního charakteru však přineslo některé nepřesnosti (viz připomínky ke s. 17 uvedené níže).

Teoretická část je přehledná a logicky komponovaná, autorka dokáže vystihovat hlavní myšlenky různých autorů.

Metodologická část je uvedena jasným vymezením dvou hlavních cílů experimentu a formulováním dílčích cílů pro jednotlivé aktivity prováděné v experimentu. K dosažení cílů autorka navrhla šest aktivit, které děti prováděly individuálně. Z činnosti dětí byl pořízen videozáznam, což umožnilo podrobnou analýzu průběhu činnosti. Oceňuji detailní promyšlení podmínek a scénáře experimentálních činností, formu hodnocení i způsob záznamu výsledků. Předem je promyšlen způsob rozhovoru s dětmi při zadávání úkolů i v případě chyb při jejich provádění. Rozhovor vždy vyznívá pozitivně. Z celého experimentu je cítit pěkný přístup k dětem, ať se jedná o vhodnou motivaci, přiměřenou dopomoc, či pozitivní hodnocení výsledku činnosti. I když není dítě úspěšné, je úkol dořešen společně s učitelkou a vše se odehrává v klidné povzbuzující atmosféře.

Vlastní experiment proběhl se skupinou 8 dětí předškolního věku (4 chlapci a 4 dívky, 4 děti ve věku 3-5 let a 4 děti ve věku 5-6 let) v mateřské škole, ve které autorka vykonávala souvislou pedagogickou praxi. Ve spolupráci s učitelkami zpracovala autorka stručnou charakteristiku jednotlivých dětí. Průběh experimentu je podrobně slovně popsán, jeho výsledky jsou pro každý úkol přehledně zachyceny v tabulkách. Autorka uvádí řešení u každého dítěte a zaměřuje se na chyby, které se vyskytly u jednotlivců i v celé skupině. Uvádí úspěšnost či neúspěšnost splnění úkolu podle předem stanovených kritérií. Pracuje s relativní úspěšností a u každého úkolu přesně popisuje, jak ji určila. Průběžně eviduje, jak děti tělesa pojmenovávaly. Z porovnání tabulek lze poznat, zda šlo o nahodilé užití správného názvu, nebo o jeho znalost. V úlohách je vidět vývoj dětí v oblasti pojmenování těles. Zároveň je patrný rozdíl v tom, kdy má dítě za úkol pojmenovat těleso samo a kdy těleso nazve experimentátor a dítě s tělesem dále pracuje podle pokynů (např. úkol 4). Správné řešení

šestého úkolu není vázáno na pojmenování tělesa, ale na uvědomění si a nalezení charakteristických znaků těles a odhlédnutí od znaků nepodstatných. To je v předškolním věku dosti náročné. Nepřekvapuje tedy nízká úspěšnost řešení, ke které autorka v experimentu dospěla.

V závěrečném vyhodnocení lze v uvedených tabulkách sledovat, která tělesa dokáže dítě pojmenovat a u kterých se zatím dopouští v názvu chyb. Následuje shrnutí všech výsledků, ze kterého je patrné, že nejčastěji děti pojmenovaly správně válec, největší problémy jim dělaly kužel a kvádr. Poslední část je pak věnována komentářům k úspěšnosti plnění jednotlivých úkolů. Autorka úspěšnost či neúspěšnost nejen konstatuje, ale snaží se najít i jejich příčiny.

Text je doplněn fotografiemi pomůcek, v příloze jsou zařazeny pracovní listy a zápisky autorky o průběhu experimentu.

V práci se nevyskytují závažnější odborné ani metodické chyby. Dále uvádím několik komentářů a otázky, k nimž by autorka měla zaujmout stanovisko při obhajobě své práce:

s. 10 – Co znamená věta: „Postupem doby byly tyto fáze kritizovány pro nedostatek Piagetova pojetí.“? Nechtěla autorka vyjádřit něco jiného?

s. 14 – Místo „děti z nich tak staví stavebnici“ má být „staví stavbu“.

s. 17 – Autorka uvádí, že každé těleso je ohraničeno stěnami. Co je stěnou koule? Dále je uvedeno, že „Pokud rozložíme stěny tělesa do roviny, získáme síť tělesa.“ Jak je to u koule?

Autorka uvádí, že kvádr má 6 obdélníkových stěn. Mohou být stěny i jiného tvaru?

Co znamená, že „... krychle má všechny stěny složené ze čtverců.“? (Například obdélník o stranách 2 cm a 3 cm lze také složit ze 6 čtverců o straně 1 cm.)

„... hrany krychle jsou stejné.“ Autorka zřejmě myslí shodné.

s. 18 – Chybně je uvedeno, že „... kužel má jednu postavu (podstavu) ve tvaru koule.“

s. 21 – V popisu podmínek experimentu, který již proběhl, by neměl být užíván budoucí čas.

s. 23 – Průběh experimentu by neměl být popsán jen heslovitě v odrážkách. Kapitola 2.5 tak neobsahuje žádný souvislý text.

s. 27 – Podle jakých kritérií byly vybírány děti pro experiment?

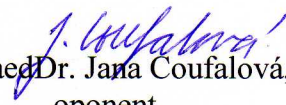
s. 49 – Kuba pojmenoval válec jako váleček. Je použití zdvojnásobení (válec-váleček, koule-kulička, krychle-krychlička,...) chybou? Pokud ano, proč?

Práce je psána přehlednou a srozumitelnou formou, má velmi dobrou grafickou úroveň. Autorka se bohužel nevyvarovala některých překlepů a jazykových nedostatků (např. s. 8 – Na základě působení smyslových podnětů zahrnující (-ho?, -ch?) řadu ... procesů, s. 9 - ... i na své aktuálním potřeby, s. 12 – vnímání se tedy podílí tedy, s. 13 – správné (-ě) vnímat prostor je..., s. 14 – mladší dětí, s. 16 – překladem slova původního řeckého slova, s. 17 – komolí (!) jehlan, s. 18 – kužel má jednu postavu (podstavu), ve vzorci místo „=“ je uvedeno „kdy“, s. 21 – v individuálním časovém úseku potřebným(-ém) ke splnění, s. 23 – Dítě..., z jakého důvodu daný útvar umístil(o), s. 32 – se kterými si (jsi) měl problém, s. 35, 36 –

viděli, podívali, zkusili, neváhalí, umístili (děti), s. 50 – vyjímku (výjimku), s. 54 – děti měli, ...přišli, s. 65 – ...po dětech, aby mi tělesa pojmenovali, řada chyb v interpunkci).

Předložená práce svým rozsahem (68 stran + přílohy) i obsahem zcela splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci. Autorka umí pracovat s odbornou literaturou a uplatňovat tvořivě teoretické poznatky v praxi. Prokázala dobrou znalost základní metodologie pedagogického výzkumu a schopnost provádět akční výzkum.

Doporučuji předloženou práci uznat jako bakalářskou a navrhuji klasifikaci **v ý b o r n ě**.

Doc. PaedDr. Jana Coufalová, CSc.
oponent

V Plzni dne 31. července 2017